

регулярно займаються фізичною культурою і спортом, 12 % – епізодично. На превеликий жаль фізична пасивність характерна для більшості населення України працездатного та похилого віку (відповідно 84–86 % та 95–97 %). Україна значно поступається середньоевропейським показникам, де майже кожен другий європейець долучається до занять масовими видами спорту. Так, наприклад, у Франції – 82 %, Швеції – 70 %, Великій Британії – 66 % населення. Аналіз стану здоров'я студентської молоді України свідчить, що майже 90 % з них мають відхилення у стані здоров'я, близько 50 % – незадовільну фізичну підготовленість – понад 60 %. Тільки протягом останніх років майже на 40 % збільшилась кількість студентської молоді, віднесеної за станом здоров'я до спеціальної медичної групи [3].

Таким чином, оцінка фізичної підготовленості в основному здійснюється або абсолютним показником, або відсотковим відношенням виконання вимог, нормативів, або у вигляді виставлення диференційованих оцінок за виконання навчальних норм. У той же час важлива експрес-оцінка рівня фізичної підготовленості студентів, оскільки це дозволяє удосконалювати методiku диференційованого підходу, розробляти індивідуальні програми фізкультурно-оздоровчих занять, а також за величиною і направленістю зрушень у фізичній підготовленості коригувати весь педагогічний процес в якому важливо приділяти увагу дослідженню й врахуванню ще й біологічного віку.

Література

1. Оцінка біологічного віку за показниками URL:<https://zenodo.org/record/1111111/files>
2. Біологічний вік та здоров'я студентської молоді http://www.dut.edu.ua/ua/uploads/1_756_31355000.pdf

Верес О. В.,

Акіжанов М. К.

Національний Авіаційний Університет, Київ, Україна

Національний університет фізичного виховання і спорту, Республіка Казахстан

АНАЛІЗ СКЛАДОВИХ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА МАСОВОГО СПОРТУ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Здоровий спосіб життя сучасної молоді – це одна з самих актуальних проблем сьогодення. Кожна країна бажає від свого нового покоління, щоб воно було здоровим, здатним продуктивно працювати, захищати Вітчизну, жити у відповідності до потреб суспільства. Тож заняття фізичною культурою та спортом повинні бути доступними та цікавими кожному.

У зв'язку з цим перед фахівцями зазначеної сфери виникає необхідність підвищення ефективності управління структурою фізичної культури та спорту, що означає найбільш раціональне використання існуючих можливостей та необхідних зусиль для вирішення даних задач.

Фізична культура є складовою частиною зазначеної культури, яка являє собою сукупність духовних та матеріальних цінностей, що побудовані та використовуються суспільством з метою фізичного розвитку людини, укріплення його здоров'я та підвищення його фізичної активності. Спорт є складовою частиною фізичної культури та історично побудованою формою діяльності направленої на змагання та спеціальної практики підготовки людини до змагань. Таким чином, фізична культура та спорт є одним з видів діяльності людини направленої на фізичне вдосконалення, як населення в цілому, так і кожного

окремого громадянина, діяльності яка оказує оздоровчу, виховну, політичну та соціально-економічну вплив на загальний розвиток людства.

Фізична культура і спорт відноситься до сфери соціального життя, являє собою невід'ємний елемент нематеріального виробництва. У зв'язку з чим не виникає сумніву правомірності використання поняття «управління» до фізичної культури і спорту як до сфери направленої на забезпечення ефективного функціонування та планомірного розвитку сфери фізичної культури і спорту з метою найбільш повного задоволення потреб наших громадян в фізичному вдосконаленні.

Таким чином, фізична культура і спорт є одним з видів людської діяльності, направленої на фізичне вдосконалення як людства в цілому, так і кожної окремої людини, надає оздоровчу, виховну, політичну функцію та соціально-економічний вплив на загальний розвиток людства. В сфері управління соціальною галуззю та фізичною культурою і спортом все більше значення надається менеджменту як одному зі специфічних видів управління в рамках конкретної фізкультурно-спортивної організації.

Менеджмент як система раціональної організації управління виробничою діяльністю, направлена на ефективне досягнення запланованих результатів; це галузь людських знань, що допомагає виконувати розумне та ефективне управління; це соціальний прошарок людей виконуючих роботу по управлінню.

Спортивний менеджмент тісно пов'язаний з головними факторами ринкової економіки – формами власності, системою вільного ціноутворення, конкуренцією, правом вільного вибору як для спортивного підприємця, виробника фізкультурно-спортивних послуг, так і для користувача цих послуг, залежністю доходів підприємця від результатів його праці і ситуації на ринку фізкультурно-спортивних послуг.

Треба виділити особливості функціонування фізичної культури і спорту в ринкових умовах. Їх декілька, головними з яких є:

1) перетворення фізичної культури і спорту в сферу послуг як специфічну сукупність соціально-педагогічних форм діяльності, здійснюваної з метою фізичного виховання населення;

2) багатогранність організаційно-правових форм фізкультурних та спортивних організацій;

3) виникнення конкуренції фізкультурних та спортивних організацій.

Ринкова економіка сприяє:

1) розвитку підприємництва в сфері фізичної культури і спорту;

2) зростанню кількості власників фізкультурних та спортивних організацій;

3) збільшенню різноманіття їх організаційно-правових форм.

4) розширенню спектра й підвищенню якості фізкультурно-спортивних послуг, що надаються населенню.

В сучасних ринкових умовах дуже суттєво зростає роль фізичної культури і спорту в задоволенні потреб людей у вдосконаленні, формуванні здорового образу життя, саморозвитку і самореалізації особистості як важкої соціальної цінності.

Включення фізичної культури і спорту в систему ринкових відносин обумовлюють існуючі особливості менеджменту цієї галузі сфери послуг.

Конкретні функції управління фізичною культурою і спортом (як галуззю) можуть бути відокремлені і охарактеризовані за вмістом управлінського впливу на

певний об'єкт. Також слід відмітити важливу роль державної політики в галузі фізичної культури і спорту – це комплекс заходів, здійснюваних державою, направлених на побудову економічних та організаційно-управлінських умов, що забезпечують задоволення потреб різних категорій та груп населення у фізкультурно-спортивній діяльності, з урахуванням традицій, звичаїв та економічного положення. Державна політика включає в себе організаційну діяльність по проведенню масових змагань та фізкультурно-спортивних заходів.

У контексті виховної роботи, як пріоритетні, повинні прийматися та реалізовуватися програми розвитку фізичної культури і спорту серед дітей-сиріт, «важких підлітків»; серед інвалідів, а також спеціальні програми, націлені на подолання наркоманії, алкоголізму та інших шкідливих звичок серед підлітків. Але проведення масових заходів та змагань не повинно бути самоціллю. Їх головна задача залучати у спортивну діяльність дітей, підлітків, молодь. Основою фізкультурно-спортивного руху в країні повинні стати фізкультурно-оздоровчі та спортивні клуби.

За даними міжнародних спортивних експертів, основними факторами, що визначають успішність розвитку спорту в державі є:

- забезпечення потреб особистості (проведення особистого часу, розваги, подолання шкідливих звичок, відволікання від різних проблем);

- підтримання здоров'я нації;

- ствердження та укріплення позитивного іміджу і національного престижу країни шляхом успішного виступу спортсменів на різних міжнародних змаганнях (політична функція);

- об'єднання нації та підтримання загального порядку у суспільстві (соціальна функція);

- покращення міжнародних відносин та дружби між народами (країнами) (міжнародна функція);

- захист держави та укріплення обороноздатності країни (військова функція);

- підвищення продуктивності праці, укріплення дисципліни та зниження захворюваності в суспільстві (економічна функція);

- фізична активність сприяє підвищенню працездатності, продуктивності праці та функціональних можливостей організму.

Для успішної діяльності спортивних клубів необхідно:

- розвивати змагальний спорт для дітей у відповідності з принципом – діти понад усе, а потім вже спортсмени, тренери – це насамперед вихователі, а потім вже тренери;

- стимулювати дітей та підлітків, які не годяться для змагального спорту, до занять спортом як хобі, влаштувавши для них змагання, де не треба досягнення нагород, підвищуючи тим самим активність дітей і підлітків в середині спортивного клубу;

- залучати більше інструкторів та тренерів, наприклад з числа молоді які займаються в клубах;

- виявляти нові цільові групи та задовольняти їх потреби;

- забезпечувати економічну стабільність спортивних клубів за рахунок платних послуг.

Дуже важливе матеріально-технічне забезпечення зазначених процесів – споруди для занять основними видами фізичної активності, пішохідні тропи, доріжки для велосипедистів.

Здоров'я нації є одним з умов успішного розвитку держави. Нажаль, за статистикою, лише біля 15% українських школярів вважаються умовно здоровими. В багатьох країнах масштабність цієї проблеми усвідомлена вже давно. Тому пропаганда здорового способу життя ведеться на загальнодержавному рівні. Наприклад, уряд США, вкладаючи чималі кошти в пропаганду здорового образу життя, досягли цілком відчутних результатів.

Проблеми наркоманії, алкоголізму та паління тютюну вже усвідомлені нашим суспільством. Цим займаються багато організацій, а фінансуванню деяких з них допомагають місцеві бюджети. В більшості випадків погані звички - це лише наслідок неможливості наповнювати своє життя чимось повноцінним, здоровим. Тому так дуже важливо рішуче взятися за цю проблематику. Треба переконати дитину, що бути здоровим престижно. Що модно займатися спортом, а не палити, та вживати алкоголь та наркотики. Що модно бути здоровим. Цим також частково займається соціальна реклама.

Але переконати – ще не означає повністю вирішити проблему. Необхідно створити «матеріальну базу» здорового образу життя. Дітей з раннього віку необхідно привчати до фізкультури, і головне – щоб дитина сама розуміла необхідність фізичного виховання. Здоровий спосіб життя формується з дитинства, і щоб його прищепити дитині, необхідна кропітка праця батьків. Досягнути цього можливо лише послідовними спільними зусиллями інститутів влади та громадськості на основі розуміння ролі фізичної культури і спорту як умови зміцнення ролі фізичної культури і спорту у контексті зміцнення національної ідентичності.

Ефективна спортивна політика, соціально виважена та ресурсно забезпечена, є фундаментом розвитку масової фізичної культури і спорту для усіх, як базового фактору оздоровлення населення, гармонійного, повноцінного формування молодого покоління, затвердження здорового способу життя.

Держава має впроваджувати програми по розвитку та підтримці масових видів спорту для населення. Соціально-економічні наслідки від впровадження програми, визначається тим, що сформований комплексний механізм розвитку фізичної культури і спорту дозволить зміцнити здоров'я усіх верств населення, задовольнити потреби кожної людини в фізичному та моральному вдосконаленню, підготувати висококваліфікованих спортсменів.

А також:

- відбудеться розвиток дитячо-юнацького спорту, укріплення матеріально-технічної бази навчальних закладів;
- починаючи з дошкільного віку, у дітей розвиватиметься інтерес до фізичних вправ, ігор, процедур, що загартовують, виконанню правил особистої гігієни та режиму дня;
- у дітей шкільного віку з'явиться інтерес до спортивних змагань;
- в кожному спортивному закладі будуть організовані спортивно-оздоровчі групи для профілактики захворюваності, відновленню працездатності та збереження здоров'я населення;
- побудова спеціальних умов для інвалідів, дозволить їм приймати участь в фізкультурно-оздоровчому житті міста;

- впровадити практику системи цілеспрямованої підготовки висококваліфікованих спортсменів, а також розширяться форми і методи учбово- тренувальної роботи з урахуванням їх доступності для усіх верств населення;

- за рахунок активного туризму та відпочинку відбудеться укріплення сімейних відносин;

- підвищиться подальший розвиток ігрових, технічних, прикладних видів спорту, студій для спортивних танців, і умов для масових видів спорту;

- відбудеться зниження криміногенної обстановки серед молоді за рахунок розвитку дитячого та юнацького спорту;

- пропаганда в ЗМІ дозволить сформуванню розуміння у людей щодо необхідності занять фізичною культурою і спортом, створенню мотивацій та установок в молоді до регулярних занять фізичною культурою і спортом, збереженню свого здоров'я;

- також відбудеться збільшення в 2-3 рази кількості тих, хто займається фізичною культурою і спортом.

Таким чином, в результаті здійснення державних програм з підтримки і розвитку масових видів спорту відбудеться залучення різних верств і груп населення, в тому числі людей з обмеженими можливостями здоров'я до регулярних занять фізичною культурою і спортом.

Фізична культура та масовий спорт являють собою ту сферу, яка в значній мірі забезпечує фізичне здоров'я усього населення України. У зв'язку з чим виникає необхідність підвищення ефективності управління сферою фізичною культурою і спорту. Це означає більш раціональне використання існуючих можливостей та зусиль для вирішення кардинальних задач які виникли перед нашою країною, і значення цих задач в теперішні дні дуже виросло. Але стан здоров'я усіх верств населення України продовжує залишатися на дуже тривожному рівні, що потребує все більш кардинальних рішень.